

סיפורים נפלאים פרשת תצוה

"לכבוד ולתפארת" (כה, ב)

מעשה כשנתקבל הגה"ק רבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זצ"ל לאב"ד בעיר גדולה לאלוקים וקיבלו פניו לנשק כפות ידיו הטהורות, ביקש שימתינו קצת עליו, שצריך להכין עצמו כדי שיוכל לקבל אותם.

כשסגר עצמו בחדר, הרהיבו איזה אנשים ועמדו מאחורי הדלת ורצו לשמוע ולדעת מה המה הכנותיו, ולתמיהתם שמעו איך שהגה"ק זצ"ל אומר לעצמו פעמים אין מספר, שלום עליכם מוריני ורבינו, יחי אדונינו, ברוכים הבאים צדיק דוריני, וכולם עמדו משתוממים.

הרה"ק שהרגיש ברוח קדשו על המתרחש, ביקש להכניס אליו את האנשים, ואמר להם האם אתם יודעים מה פירוש המשנה (אבות פ"ב מ"י) 'יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך', הפירוש הוא, הכבוד שחברך מכבד אותך, יהיה ערכו בעיניך, כאילו אתה בעצמך היית מכבד עצמך, שאין דבר מגונה מזה, כן יהיה בעיניך למשא ולמותר הכבוד שחברך מכבד אותך. (משיב דברים)

"ואתה תדבר אל כל חכמי לב" (כה, ג)

החכמה אין מקומה בלב כי אם במוח, וראשית חכמה יראת ה'. בספר "פניני רבינו הגרי"ז" מובא רעיון נשגב מאת מרן הגרי"ז, אשר יש בו בכדי להמחיש את הדברים, מעשה באחד שנכשל באיזה עניין (הקשור בהנהגת ציבור) ובא לפני רבינו הגרי"ז זצוק"ל לשאול איך אפשר לתקן את המעוות? השיב לו הרב מבריסק זיע"א מעשה שהיה בעיר אחת, שהיה שם בעל עגלה ותיק וזקן, שעמד על משמרתו זה שנים רבות, והנה הופיע בעיר הזו בעל עגלה חדש צעיר, והתחיל להשיג את גבולו של הזקן הנ"ל. פגש בעל העגלה הזקן את הצעיר ואמר לו "הנה באת להשיג את גבולי שלא כדון, ועפ"י דין צריך אתה לעזוב את המקום הזה, אבל לפני משורת הדין מוכן אני להסכים שתישאר בתפקיד בעל עגלה בעירנו, אבל בתנאי אחד שתעמוד אצלי למבחן אם בקי אתה בהלכות עגלונות, אם תצליח במבחן אסכים שתישאר בעיר, ואם לא תצליח עליך לעזוב את המקום". הסכימו ביניהם כנ"ל, והתחיל בעל העגלה הזקן לבחון את הצעיר ושאל אותו "מה צריך בעל עגלה לעשות כשנוסע בדרך, והעגלה עמוסה בנוסעים, והנה שקעה העגלה בבוץ, והסוסים אינם מצליחים בשום אופן למשוך את העגלה מן הבוץ? השיב העגלון הצעיר "מבקשים מהנוסעים שיוורידו מהעגלות את המשאות כדי שימעט העומס שעל העגלה, ואז יוכלו הסוסים למשוך את העגלה..." ושאל העגלון הזקן "ואיך יהיה אם גם אחרי העצה הזו עדיין שקועה העגלה חזק בבוץ ואין הסוסים יכולים להזיזה?"

השיב הצעיר "כי אז מבקשים מהנוסעים שידחפו את העגלה מאחריה, ועי"ז יוכלו לחלץ את העגלה מן הבוץ" ... והמשיך העגלון הזקן לשאול "ואם בכל זאת עדיין אין העגלה זזה ממקומה?" השיב הצעיר "כי אז אינני יודע עצה לזה..." אמר לו העגלון הזקן "נכשלת בבחינה! וכפי שהוסכם בינינו עליך לעזוב את העיר"...

אמר הצעיר "אכן, אקיים את ההסכם ואעזוב את המקום כאשר הבטחתי, אבל אבקשך שתאמר לי מה היא באמת העצה במקרה הנ"ל?" השיב לו העגלון הזקן "קירי, באמת במצב ביש כזה אין שום עצה איך לחלץ את העגלה מהבוץ העמוק ששקעה בו, אבל בעל עגלה מנוסה נזהר מלכתחילה שלא להיכנס לבוץ שאי אפשר להיחלץ ממנו!"... (אור דניאל)

"והאבנים תהיין על שמות בני ישראל שתיים עשרה" (כה, כא)

בפרשתנו מנויות אבני החושן אותן נשא הכהן הגדול על לבו. ורבונו בחיי זצ"ל מאריך ומפרט את סגולותיהן המופלאות של האבנים, הכוחות הפלאיים שהבורא יתברך נטע בהן.

בהקשר זה פעם בא אדם נרעש לפני הגאון הקדוש משינאווא, בעל "דברי יחזקאל" זצ"ל. ילדו חלה במחלה מסתורית והרופאים נלאו מלמצוא לה תרופה. אמר לו הרבי: "שמעני ואספר לך ספור". תמה האב בנו מתייסר במכאובו, הולך ודועך, מה לו ולספור, אבל הרבי פתח וספר: פעם בקש הברון רוטשילד גדול העשירים בתקופתו, להזין בעיניו באוצרות, ירד לחדר הכספות והוציא את תיבות אבני החן ומשכיות החמדה. עודו משתעשע בהן ודלת הפלדה נסגרה בנקישה, הוא מצא עצמו לכוד בחדר בלא מוצא. בחרדה נקש, דפק, צעק, ואיש לא שמע. עבה היתה הדלת, ובמעמקי המרתף בני הבית חשבו שיצא לעסקיו משלא חזר בערב, סברו שנסע לגיחת עסקים, כעבור כמה ימים, החלו לחשוש לגורלו, החפושים אחריו העלו חרס. באין ברירה הוכרז כנעדר, ובניו ירדו לחדר הכספות לאמוד את העזבון שהותיר אחריו, שם מצאו את אביהם בלא רוח חיים ובדם שהקז מאצבעו כתב: "אני גדול עשירי העולם, מתי מרעב". ככלות ימי האבל חלקו את הרכוש, בכל הגיעו לעמק השווה, עד שהגיעו לאבן היקרה, גדולה כביצה וזוהרת בשלל גוונים, שטובו המומחים לא יוכלו לאמוד את שווייה. אמרו השולטן התורכי הוא בעל אוסף אבני החן המושלם בעולם, ומומחה מאין כמותו. רק הוא יוכל לקבוע שווייה, ואולי אף יקנה את האבן ויצרפה לאספו. קמו האחים ונסעו לתורכיה, לשאול לדעת השולטן, הגיעו לאיסטנבול בירת הממלכה, והשיגו ראיון עם השולטן, הראוהו את האבן, ועיניו נצחו בברק חמדה, אבן כה מושלמת הבוהקת בגוונים כה זוהרים, תהיה גולת הכותרת באוצרו. "מוכן אני לתת תמורתה חצי מיליון פרחים", זו המטבע העותומנית של אותם ימים, אבל הם, כסוחרים ממולחים אמרו: "מיליון ובישליק לא פחות".

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין ביוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים פרשת תצוה

המלבי"ם היה מגדולי הלוחמים בתנועת ההשכלה. בתבונתו, בעוז רוחו באהבת ה' הגדולה שפעמה בקרבו הוא עצר את התפשטותה של ההשכלה, וסייע לרבים לשוב לתורת ה' ולמצוותיו. בחכמתו הרבה ידע המלבי"ם גם מתי לא להגיב לדבריהם של המשכילים. אחד המקרים הללו מובא להלן: נוהג היה הגאון המלבי"ם בעירו בוקשרט, ללמוד כל ליל שבת פרשת השבוע, לפני קהל של כשלוש מאות בעלי בתים, ששאבו קורת רוח והנאה רוחנית מרעיונותיו. בתקופה ההיא השתוללה תנועת "ההשכלה" ועשתה שמות בקרב הנוער היהודי, וכמו כן, נפגעו מקצת מבעלי הבתים בנגע ה"השכלה". המלבי"ם היה, כידוע, אחד היריבים הקשים לתנועה זו, והמשכילים מצידם כל אימת שניתן להם הדבר, יצאו נגדו.

היה זה בליל שבת פרשת תצוה, בהגיעו לפסוק האחרון שבפרשה. הוא פירש את הפסוק באופן שנתן "חומר" למשכילים להיתפס בו ולדבר בגנותו. בפסוק זה שבסוף "תצוה" כתוב: "וכפר אהרן על קרנותיו אחת בשנה מדם חטאת הכיפורים אחת בשנה יכפר עליו לדורותיכם קודש קדשים הוא לה' - רש"י מסביר כי "קודש קדשים" הכוונה היא למזבח. ואילו המלבי"ם פירש כי "קודש קדשים" הכוונה היא לאהרן הכהן. פירושו קומם כנגדו את המשכילים בעשותם "מטעמים" - הרב נוטה מפירושו רש"י. ועוד, מאימתי התורה מהללת בן תמותה בתואר "קודש קדשים"?

הם התלוצצו על חשבונו של המלבי"ם, ומוקירי המלבי"ם השתתקו באין מענה בפיהם להסביר את ה"טעות" ... יחד עם זאת לא העיז איש להעמידו על "טעותו" מלבדי - מספר ר' שמעון אליהו - שאזרתי עוז ושאלתי את פיו.

המלבי"ם ללא התרגשות ענני: נו, ולמי איכפת ליצונתם של המשכילים? בליל שבת הקרוב אחזור לפסוק זה. ליל שבת "כי תשא" בא, והקהל כולו דרוך היה לקראת השיעור ומצפה לראות כיצד יצליח המלבי"ם להסביר את "טעותו" ... והנה המלבי"ם פותח את שיעורו באמרו: בטרם נתחיל ב"כי תשא" נחזור לפסוק אחרון של "תצוה": "קודש קדשים" - הוא אהרן הכהן! ... והמלבי"ם עובר מיד לסדר "כי תשא" כדרכו, הקהל נשאר משתומם ולמחרת פונה אליו שוב ר' שמעון אליהו: הרבי חזר על "טעותו"? ... הירגע נא - עונה המלבי"ם - אין כאן שום טעות, ומקרא מלא הוא בדברי הימים: "ויבדל אהרן להקדישו קודש קדשים הוא ובניו עד עולם". ומדוע זה - שואלו ר' שמעון אליהו - לא הקהה רבינו את שיניהם של המשכילים שעל אף התרברבותם הרי אינם אפילו בעלי מקרא! לשם מה? - עונה המלבי"ם - "אל תען כסיל" כי אם אני יענה להם וזה יחשיב אותם למשהו ודעתם תישמע בצבור ועלול להכשיל עמי ארצות והם יחפשו עוד מצבים דומים להתלבט כדי שדעותיהם יתפרסמו וכשאינך מתייחס ובז למעליזים ולא יורד לרמתם אז גם לא נתת להם במה, ולא לוקחים אותם ברצינות וזאת כל המטרה. (מורשת אבות)

א לו טל שבת

קדרו פני השולטן אילו היו נתיניו, היה עורף את ראשיהם, עם השולטן אין מתמקחים. אמר: "הצעתי לכם מחיר ברוחב יד, טוב ממנו לא תשיגו, ועתה לכו". והם כסוחרים ממולחים, יצאו מן הארמון, ידעו שאם אספן נלהב מפריט החסר לו ישלם כל מחיר עבורו, עלו למרכבה וצוו על הרכב לשוב על עקבותיו, בטוחים היו שהשולטן ישלח אחריהם את אנשיו. אבל השולטן איש של כבוד היה, ולא החזיר מדרכם. כשעברו את הגבול, פנו לאכסניה וישבו לחשב את דרכם. בכיו של תינוק הפריע לשיחתם, עוללו של האכסנאי חולה היה וקדח מחום, אי אפשר היה להרגיעו, נתנו לו את האבן היקרה והנוצצת שישחק בה, השתעשע בה הילד, נרגע ונרדם, והאחים יכולים היו לשוחח בשלוה. הגיעו למסקנה שתכסיסם נכשל, והשולטן צדק מחיר גבוה יותר לא ישיגו. וכסוחרים ממולחים הסיקו את המסקנה, נגשו אל הילד הישן ונטלו את האבן מבין אצבעותיו, עלו למרכבה והורו לרכב לחזור לאיסטנבול, באו לפני השולטן, והודיעו על הסכמתם. "פעלתם בחכמה" הפטיר השולטן, "הראוני את האבן", הורה. נטלה, התבונן בה, ושאל בחומרה: "האומנם מבקשים אתם להונות את השולטן, הראוני את האבן המקורית". החליפו מבטים תמהים, וקראו "זו האבן ואין בלתה". קצף השולטן: "לא תוליכוני שולל זו אבן פשוטה" אך נכרים היו דברי אמת, והוא החל לחקור, האם החליפה האבן ידים, האם הראו למישהו שעלול היה להמירה באבן מזויפת, "לא ולא" ענו, "רק אצל התינוק היתה היא, לבטח לא החליפה". שמע על התינוק החולה וקרא: "אכן נודע הדבר" והסביר: "אבן זו סגולתה לרפא מחלה פלונית, הנחשבת כחשוכת מרפא, וכשהגעתם ומסרתם לידי העולל את האבן, שאב ממנה כל כוחה והתרפא, ועתה אבדה כל ערכה אינה שווה אפילו פרח אחד". "והוברר" סיים הרבי את סיפורו "שהבורא יתברך מסובב כל הסבות, הסדיר כל זאת כדי שאותה אבן מופלאה תגיע לאותה אכסניה נדחת ותרפא שם תינוק חולה הזקוק לה אנושות... ועתה שוב לביתך ותיחל לישועתו יתברך". זיק תקוה התעורר בלב האב, ופנה לשוב לביתו, בדרך נודע לו באקראי שרופא המלך עובר דרך עירו, בא לפניו ובקשו שיבקר אצל בנו, הגיע הרופא, אבחן את המחלה והוציא את התרופה מצקלוננו. (מעין השבוע)

"ושכנתי בתוך בני ישראל" (כט, מה)

מסופר על ה"שפת אמת", שבהיותו ילד קטן ניגש אליו חסיד אחד ואמר לו: יהודא אריה ליב! הנני נותן לך זהוב אחד, ואמור לי איפה דירתו של השם יתברך? מיד השיב לו הילד: הנני נותן לך שני זהובים ואמור לי איפה אינה דירתו...

"וכפר אהרן על קרנותיו אחת בשנה מדם חטאת הכפורים אחת בשנה יכפר עליו לדורותיכם קודש קדשים הוא לה" (ל, י)